

80. Gideon Toury'nin erek odaklı kuramı ışığında Zekeriya Tamir'in "Kül İçinde Bahar" adlı eserinin Türkçeye çevirisinin incelenmesi

Hilal ARSLAN BİLİR¹

APA: Arslan Bilir, H. (2023). Gideon Toury'nin erek odaklı kuramı ışığında Zekeriya Tamir'in "Kül İçinde Bahar" adlı eserinin Türkçeye çevirisinin incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (34), 1340-1353. DOI: 10.29000/rumelide.1316402.

Öz

Tarihin ilk zamanlarından beri çeviri, diller ve kültürler arasında aktarım sağlamaktadır. İlk zamanlarda sözlü olarak başlayan bu aktarım, daha sonraki yıllarda yazılı olarak da devam etmiştir. Günümüzde bir bilim dalı olarak yerini alan çeviri, aslında hayatın her alanında etkin bir rol oynamaktadır. Bilim, sanat, edebiyat gibi tüm alanlarla bağlantılı olan çeviri, farklı dil ve kültürlerin daha iyi anlaşılması ve hatta tanıtılması için gerekli hale gelmiştir. Bu bağlamda çevirinin daha iyi anlaşılması, kaynak dil ve kültürün erek okuyucuya anlaşılır bir biçimde sunulması için çeşitli kuram ve stratejiler geliştirilmiştir. Bu çalışmanın amacı; Arapçadan Türkçeye yapılan çevirilerde, benzerlikler, kayıplar, yeterlilik ve kabul edilebilirlik gibi izlenen çeviri yöntemlerini saptamaktır. Bu amaçla Suriyeli yazar Zekeriya Tamir'in "Kül İçinde Bahar" adlı kitabında yer alan on bir öykü, Gideon Toury'nin Betimleyici Çeviri Araştırmaları doğrultusunda çeviri normları çerçevesinde incelenmiş ve çevirilerde uygulanan stratejilere yer verilmiştir. Çalışmada veri toplamak amacıyla internet veri tabanları ve açık kaynaklardan elde edilen bilgiler ve bu alanda yazılmış kitaplar kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda çevirmenin genel olarak erek odaklı bir çeviri anlayışı benimsediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çeviri, Arapça, Zekeriya Tamir, Gideon Toury, çeviri kuramları

Analysing the translation of Zekeriya Tamir's "Spring in Ashes" into Turkish in the light of Gideon Toury's Reach-Oriented Theory

Abstract

Since the earliest times of history, translation has been providing transfer between languages and cultures. This transfer, which started orally at first, continued in written form in the following years. Translation, which has taken its place as a branch of science today, actually plays an active role in every aspect of life. Translation, which is related to all fields such as science, art and literature, has become necessary for a better understanding and even promotion of different languages and cultures. In this context, various theories and strategies have been developed in order to better understand the translation and to present the source language and culture to the target reader in an understandable way. The aim of this study is to determine the translation methods followed in translations from Arabic to Turkish, such as similarities, losses, adequacy and acceptability. For this purpose, eleven stories in the book titled "Spring in Ash" by Syrian writer Zekeriya Tamir were analyzed within the framework of translation norms in line with Gideon Toury's Descriptive Translation Studies, and the

1 Arş. Gör. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi/Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Arapça Mütercim Tercümanlık/ Mütercim Tercümanlık (Ankara, Türkiye), hilal.arslan@hbu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-0198-1977 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 13.04.2023-kabul tarihi: 20.06.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1316402]

strategies applied in translations were included. In order to collect data in the study, information obtained from internet databases and open sources and books written in this field were used.

Keywords: Translation, Arabic, Zekeriya Tamir, Gideon Toury, translation theories.

Giriş

Çeviri, farklı dillerin varlığı ile ortaya çıkmış ve toplumlar arasında iletişimi sağlamak amacıyla kendisine ihtiyaç duyulmuştur. En genel anlamıyla bir dilden diğer bir dile aktarım olarak tanımlanan çeviri terimi, farklı kültürler arasında alışverişi ve tarih boyunca medeniyetler arasında etkileşimi sağlamıştır. Çeviri, toplumların tarihine ışık tutan, diğer milletler tarafından tanınıp anlaşılmasına yardım ederek kültürlerarası köprü niteliği taşıyan bir olgudur. (Maden Kalkan, 2021: 231)." Bu durumda çevirmen, sadece iki dil arasında değil, aynı zamanda iki kültür arasında mekik dokuduğundan edebî metinlerde özellikle kültürel aktarımı sağlaması beklenir (Çimen Karayürek ve Kurt, 2021).

Çeviri, sadece sözcüklerin çevrilmesi olmayıp aynı zamanda kaynak metinde açık veya örtük olarak ifade edilen mesajı erek metinde verebilmektir (Yalçın-Çay, 2014: 267). Daha açık bir ifadeyle, yalnızca dile dayalı bir işlem olmayan çeviri sürecine kültür ve bağlam gibi birtakım dil dışı öğeler de dâhil olmaktadır. Dolayısıyla çeviri sürecini, bir dilin, bir kültürün, bir yaşam tarzının ve bir anlayış biçiminin başka bir dilde aktarılması olarak tanımlamak mümkündür (Erkalan Çakır, 2022: 514-515).

Bir dil ve kültürün, başka bir dil ve kültürde yeniden hayat bulması olarak nitelendirilen çeviri vasıtasıyla diller ülke bazındaki bireysellikten soyutlanarak, evrenselleşebilmektedir. Kısacası çeviri; dilleri, eserleri, kültürleri vb. kendi toplumlarının sınırlarını aştıkları "dil sınırsızlığı" noktasına taşımaktadır (Kalkan ve Şaşmaz, 2021: 2349).

Çeviri edimi, iletişimin imkânsız olduğu dilsel zorlukların üstesinden gelerek, diller ve kültürler arası anlaşmayı sağlamanın yanı sıra farklı kültürlerin ortaya koyduğu yapıtları tanıma ve kendi yapıtlarını karşı tarafa aktarma eylemini gerçekleştirir (Yücel, 2016: 14-16). Ancak bir bilim olarak tanınması 20. yüzyılın ikinci yarısında gerçekleşmiştir. Avrupa'da 1970'li yıllarda doğan çeviribilim ilgiyle karşılanmış ve dünyanın birçok üniversitesinde araştırma alanı haline gelmiştir (Tahir Gürçağlar, 2019: 101).

1980'lerden sonra edebiyat alanını tesiri altına alan yapısalılık ve sömürgecilik sonrası akımları takip eden araştırmacılar, çeviribilimi sorgulayarak "betimleyici/görgül ve yorumlayıcı/eleştirel çeviribilim" ayrımına gittiler (Tahir Gürçağlar, 2015: 13). Betimleyici çeviri araştırmaları, Itamar Even-Zohar'ın çevirilerde toplumsal ve kültürel konularda yaptığı çalışmalar ve Gideon Toury'nin bu görüşlerden etkilenecek oluşturduğu yöntemle ortaya çıkmıştır (Yalçın, 2015: 59).

Batı dillerinin aksine Arapça çeviride kuram uygulamaları henüz başlangıç seviyesindedir. Bu çalışmanın Arapça çeviri sahasında kuram uygulamalarına yönelik ilk çalışmalardan olduğunu söylemek mümkündür. Daha önce Musa Yıldız ve Gülfem Kurt'un birlikte hazırladıkları "Çeviride Kayıplar Sorunu: Necîb Mahfûz'un Yevme Kutile'z-Za'im Adlı Eserinin Arapça ve İngilizceden Türkçeye Çevirisi ile Arapça Kaynak Metninin Karşılaştırmalı Bir İncelemesi" başlıklı çalışmaları bu öncül çalışmalardan biridir. Yine İhsan Doğru'nun "Hariri'nin Makamatındaki Atasözlerinin Nida'nın Çeviride Eşdeğerlik Kuramı Bağlamında İncelenmesi" adlı çalışması kuram uygulamasını içeren öncül bir çalışmadır. Yasin Murat Demir'in "Mahmud Derviş'in Arapça'dan Türkçe'ye Yapılan Şiir Çevirilerinin Yeterlilik ve Kabul Edilebilirlik Bağlamında Değerlendirilmesi" adlı çalışması, Murat Özcan ve Arife Eray'ın "Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Huzur Adlı Romanının Arapçaya Çevirisindeki Deyiş, Deyim, Atasözleri ve Manilerin Çoğul

Dizge Kuramı Işığında İncelenmesi” adlı çalışmaları ve yine Murat Özcan’ın “Nobel Ödüllü Mısırlı Yazar Necib Mahfuz’un Kahiretu’-l Cedide Adlı Romanının Türkçe Çevirisindeki Dil Oyunlarının Eşdeğerlik Açısından İncelenmesi” adlı çalışması bu alanda çeviri kuramlarını ele alan çalışmalardandır.

Bu çalışmada, Halim Öznurhan’ın “Kül İçinde Bahar” adlı çeviri çalışması Gideon Toury’nin çeviri normlarına göre değerlendirilmiştir. Suriyeli Arap yazar Zekeriya Tamir’in kaleme aldığı “Rabî’ fî’r-Remâd” kitabının çevirisinin ele alındığı çalışmada, Zekeriya Tamir’in hayatı ve edebi yönü hakkında kısa bir bilgi verildikten sonra çeviride kuram, betimleyici çeviri araştırmaları ve Toury’nin normlarından bahsedilmiştir. Sonrasında araştırmanın ana temasını oluşturan çevirinin norm incelemesi yapılmıştır.

Çalışmada ele alınan öykü kitabının çevirmeni Halim Öznurhan, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden 1987 yılında mezun olmuş, Yüksek Lisansını 1994-1999 yılları arasında Erciyes Üniversitesinde Tefsir üzerine, Doktorasını ise 1999-2004 yılında Marmara Üniversitesinde Arap Dili ve Belagati üzerine yapmıştır. Şu an Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde Profesör Doktor olarak görevini yürütmektedir. Zekeriya Tamir’in “Kül İçinde Bahar adlı” öykü kitabının yanı sıra “Onuncu Günde Kaplanlar”, “Gök Gürültüsü” eserlerini; Necip Mahfuz’un “Savrulan Kahire” adlı romanını Arapçadan Türkçeye çevirmiştir. İyi derecede Arapça bilen Öznurhan, bu eseri 2015 yılında çevirmiştir. Demavend Yayınlarından basılan çeviri henüz birinci baskısı olup on iki hikâyeden oluşmaktadır.

1.Zekeriya Tamir’in hayatı ve edebi yönü

Zekeriya Tamir, 1931 yılında Şam’ın el-Bahsa ilçesinde dünyaya gelmiş kısa öykü yazarıdır. On üç yaşında maddi imkânsızlıklar sebebiyle eğitimini yarıda bırakan yazar, çeşitli işlerde çalışmış ve son olarak demircilik işinde karar kılmıştır. Modern Arap edebiyatı döneminin en meşhur ediplerinden olan Tamir, zor şartlar altında ailesine yardımcı olabilmek için erken yaşta hayata atılmıştır. Yaşadığı zorluklara rağmen okumayı hiçbir zaman bırakmamış, ulaşabildiği pek çok kitabı ve dünya edebiyatının önemli temsilcilerini okumuştur. Evli ve iki çocuk babası olan yazar, daha çok kültür ve edebiyat alanlarında eserler kaleme almış, ülkelerini terk edenleri eleştirmesine karşın 1990 yılında Londra’ya giderek çalışmalarını burada devam ettirmiştir (Fettahoğlu, 2016: 64-65).

Suriye Komünist Partisi’ne üye olan Tamir, burada bazı edebiyatçılarla tanışma fırsatı yakalar ve bu da onun Suriye ve Arap Yazarlar Birliği’nin kuruluşlarında yer almasını sağlar. 1956 yılında ilk hikâyesini yayımlamış olan yazar, aynı dönemde gazetecilik alanına da girmiştir (Kilci, 2018: 73). Bir süre gazetecilik yapan yazar, Şam’da Kültür Bakanlığı, el-Mevkifu’l-Edebi (Edebiyat Durağı) dergisinde ve Mecelletu’l-Ma’rife (Eğitim Dergisi)’nde çeşitli müdürlüklerde görev almış, Suudi Arabistan’da Cidde televizyonunda ekran yazarlığı yapmıştır. Arap Kütüphaneler Birliği Başkan yardımcılığı yapan edebiyatçı (Can, 2006: 12), çeşitli basın yayın kuruluşlarında farklı pozisyonlarda görevler almıştır.

Dünya edebiyatını yakından takip etmeye çalışan Tamir, ekspresyonizm (dışavurumculuk), egzistansiyalizm (varoluşçuluk), empresyonizm (izlenimcilik), realizm ve sürrealizm gibi akımlara yönelmiştir. Başta kendi ülkesi olmak üzere Lübnan, Katar, Mısır, Libya, Irak, Tunus, Kuveyt, Suudi Arabistan, Fas, İran ve Rusya gibi birtakım ülkelerde konferanslar düzenlemiştir (Zamzam, 2013: 5). Franz Kafka, Jean Paul Sartre, Albert Camus gibi Batı edebiyatçılarından etkilenen Tamir, eserlerinde fasih Arapçayı kullanmış ve kendine has bir anlatım tekniği ortaya koymuştur (İzci, 2016: 16-18). Edebiyatçıya topluma rehber olma rolü biçen yazar, yaptığı tüm çalışmalarda ve kaleme aldığı tüm eserlerde Arap toplumundaki sosyo-ekonomik problemleri, baskıcı-otoriter devlet anlayışını,

çarpıklıkları, bireyin sorunlarını ve modern insanın yalnızlığını konu edinmiştir (Kula, 2011: 37). Bazı hikâyelerinde sembolizmi yoğun bir şekilde kullanan yazar, hikâyelerinde çeşitli anlatım yöntemlerine başvurmuş, çoğu zaman diyalog yöntemini tercih etmiştir (Bostancı, 2007: 219). Eserlerinde genelde kısaltmaya giden edebiyatçı, şiirsel, sade ve basit bir üslup kullanmıştır. Yazarın eserleri Türkçe, Almanca, İngilizce, İtalyanca, Fransızca, Rusça, İspanyolca, Bulgarca gibi birçok dile çevrilmiştir.

Zekeriya Tamir'in ele alınacak olan hikâyesi Rabî' fi'r-Remâd (Kül İçinde Bahar) adlı eserinin içerisinde toplamda on bir hikâye yer almaktadır. Bunlar sırasıyla: Selcu Ahiri'l-Leyl (Gece Sonu Karı), el-Babu'l-Kadim (Eski Kapı), el-Cerime (Suç), Şemsun Sağira (Küçük Bir Güneş), el-Vechu'l-Evvel (İlk Yön), Seyerhalu'd-Duhan (Duman Gidecek), en-Nehr (Nehir), Rabî' fi'r-Remâd (Kül İçinde Bahar), el-Kursan (Korsan), Cengiz Han (Cengiz Han), el-Asafir (Serçeler)'dir.

3. Gideon Toury'nin erek odaklı kuramı

Çeviri kuramı en basit tanımıyla çeviride ölçüt olgusunu, çeviri eyleminin rolünü, çevirideki problemleri, çeviri sürecini ve iletişimin işlevini inceler (Türkoğlu, 1996: 36). Tarihin ilk kuramcıları olarak bilinen Cicero ve Horatius, çevirilerinde okuru merkeze alan serbest bir çeviri yaklaşımından söz etmişlerdir (Yücel, 2016: 48). Yazıcı, çeviri kuramlarının çeviriye daha kapsamlı bakmayı öğrettiğini, çevirmeni geliştirdiğini, çevirmenin iki dili bilmenin yanı sıra, hedef dil, kültür bilgisi ile araştırma ve yaratıcı düşünceye sahip olması gerektiğini vurgulamıştır (2005: 27).

1970'li yıllardan itibaren başlayan Betimleyici Çeviri Araştırmaları, hedef kültürün ön plana çıkarıldığı, çevirinin sadece dilsel bir aktarımla sınırlı olmayıp kültürün de içinde yer aldığı çeviri yaklaşımlarıdır. Betimleyici Çeviri Araştırmaları, Even-Zohar'ın kültür kuramı olan Çoğuldizge Kuramı'nı Toury'nin genişletmesi ve bunun birçok çeviribilimci tarafından geliştirilmesiyle tamamlanmıştır. Bu yaklaşım çerçevesinde, Even-Zohar; Çoğuldizge Kuramı'nı, Gideon Toury; Erek Odaklı Kuramı, Ernest August Gutt; Açıklayıcı Bildirişim Kuramı'nı, Holz Manttari; Eylem Odaklı Çeviri Kuramı'nı, Lederer; Yorumlayıcı Anlam Kuramı'nı ve Hans Vermeer; Skopos Kuramı'nı geliştirmişlerdir (Yalçın, 2015: 54).

Çeviribilimin bilimsel bir disiplin olarak ilk kez ortaya çıkmasını sağlayan Amerikalı araştırmacı James Holmes, Betimleyici Çeviri Araştırmaları'nı odaklanma durumlarına göre üç gruba ayırmaktadır. Bunlar 'ürün odaklı betimleyici çeviri çalışmaları', 'süreç odaklı betimleyici çeviri çalışmaları' ve 'işlev odaklı betimleyici çeviri çalışmaları' dır. Ürün odaklı çeviri çalışmaları, çevrilen metin odaklıdır. Kaynak ve hedef metni betimleyerek karşılaştırmalı çözümlemeler ışığında metnin bir ya da daha fazla yapılmış çevirisinin incelenmesini içerebilir. İşlev odaklı çeviri çalışmaları, çevirilerin sosyokültürel boyutunun işlevini ve konumunu betimlemekle ilgilenir. Süreç odaklı çeviri çalışmaları, çevirmenin kaynak metni hedef dile aktarırken karar verme sürecini araştırır. (Holmes, 1988: 72)

Gideon Toury tarafından ortaya atılan erek odaklı kuram, betimleyici yaklaşım olarak da bilinmektedir. Betimleyici yaklaşımın özünde erek odaklı bir bakış açısı vardır. Toury'e göre çeviriler kaynak kültürden ziyade erek kültürün birer gerçeğidir (Toury 1995:13). Toury, 1980 yılında yazdığı "In Search of a Theory of Translation" (Bir Çeviri Kuramının Peşinde) eseri ile Betimleyici Çeviri Araştırmaları'nın temelini atmıştır. 1995 yılında kaleme aldığı "Descriptive Translation Studies and Beyond" (Betimleyici Çeviri Araştırmaları ve Ötesi) adlı kitabında ise çalışmalarını yeni bir düzleme taşıyarak kuramla ilgili bilgiler vermiştir.

Toury'e göre Betimleyici Çeviri Araştırmaları üç aşamadan oluşur:

- 1) "Öncelikle çeviri metnin erek kültür dizgesi içindeki konumu belirlenir, metne verilen önem ya da erek kültür tarafından ne derece kabul gördüğü incelenir.
- 2) Kaynak ile erek metinler karşılaştırılarak deyiş kaydırmaları saptanır, her iki metinden seçilecek ikili metin birimleri arasındaki ilişkiler betimlenir ve altta yatan çeviri kavramına ilişkin genellemelere varmaya çalışılır.
- 3) Gelecekte çeviri yaparken alınan kararlarda yararlanılabilecek sonuçlara varılır (Toury, 1995: 36-39; Munday, 2001:112)."

Toury betimleyici çeviribilim çalışmalarında çeviri kuramını çeviri ürünleri üzerine inşa eder. Çeviri, erek metnin kültürünü hedef aldığı için erek metinde anlam kazanır. Çeviri erek kültür merkez alınarak yapılır ve süreci erek kültür başlatır. Toury'e göre kaynak ve erek metin arasındaki eşdeğerlik bağına çeviri normları belirler (Rakova, 2016: 185). Bu çeviri normlarını Toury üç ana başlık altında inceler: öncül normlar, süreç öncesi çeviri normları ve süreç normları. Süreç öncesi çeviri normları, çeviriye başlamadan önce alınan kararları içerir. Çeviri süreci normları, matriks ve metinsel-dilsel normlarla bağıntılı olan çeviri süreci esnasında alınan kararların tümünü inceler. Öncül normlar ise, çevirmenin çeviriyi kaynak metne mi yoksa hedef metne mi yakın oluşturacağı konusunda almış olduğu karardır (Bengi, 1995: 15).

3.1. Öncül normlar

Toury'nin öncül normlarda öne çıkardığı önemli kavramlar "yeterlilik" ve "kabul edilebilirlik" tir. "Yeterlilik" te, kaynak metne sadık olunurken, "kabul edilebilirlik" te erek metnin ilke ve yöntemlerine sadık kalınır. Eğer çevirmen çeviri yaparken kaynak metne daha yakın ise yeterlilik, hedef dile yakın duruyorsa kabul edilebilirlik söz konusudur. Toury bir çevirinin sadece yeterli ya da kabul edilebilir olarak tanımlanmasına yer vermez. Bir çeviri bazen kabul edilebilir bazen de yeterli olabilir. Toury'e göre çeviri, kaynak metine tamamen uygun olarak gerçekleşmediği gibi çevrildiği dile de yabancı gelecek bilgiler sunacaktır (Tahir Gürçağlar, 2019: 137). Bu bağlamda Halim Öznurhan'ın "Kül İçinde Bahar" başlıklı çevirisinin, erek okur kitlesi dikkate alınarak gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Erek kültüre ait ifadelerin kullanıldığı görülmektedir.

3.2. Süreç öncesi çeviri normları

Çeviri öncesi alınan kararları içeren süreç öncesi normlar, "çeviri politikası" ve "çevirinin doğrudanlığı" nı kapsar. Çeviri politikası, çevirmenin çeviriyi yapmadan önce çevrilecek olan eserlere ve kültürlerine ilişkin ölçütler içeren bir politikasının olup olmadığını inceler. Çevirinin doğrudanlığı çevirmenin, hangi erek kültüre hangi kaynak kültürden, hangi tür metinleri çevireceğinin incelenmesi, yapılan çevirinin özgün dilden mi yoksa ara dilden mi olduğunun değerlendirilmesidir. Süreç öncesi çeviri normları incelenirken, erek ve kaynak metnin dış görünüşleri, yapıtın ön kısmındaki giriş, önsöz ve yazarın hayatı ile ilgili bir bilgilendirme yapıp yapılmadığı değerlendirilir. Aynı zamanda yapıt hakkında öncesinde herhangi bir açıklama yapıp yapılmadığı incelenir (Toury, 2000: 198).

Birinci baskısı 1963 yılında yapılan eserin bu çalışmada 1994 yılında Riad el-Rayyes Books tarafından çıkarılmış üçüncü basımından yararlanılmıştır. Kaynak metnin kapak sayfasına bakıldığında gri fon üzerinde uçurtmayı andıran sarı renkte birbirine silsile şeklinde bağlı farklı boyutlarda kareler, iç kısımda ise yazarın hayatı hakkında kısa bir bilgi bulunmaktadır. Sonrasında sırasıyla kitabın ve yazarın adı, eserin basım bilgilerinin olduğu sayfa yer almaktadır. Önsöz bulunmayan kaynak metinde, içindekiler bölümüne yer verilerek hikâyeler sıralanmıştır. Daha sonraki sayfada hikayelere

başlanmıştır. Arka kapağında yazarın hikayelerinin içeriğİ ve yazım tarzı ile ilgili kısa bir yazı yer almaktadır.

Demavend yayınevi tarafından çıkarılan ve Halim znurhan'ın çevirisi olan erek metin incelendiğinde n yüzünde ilkbaharı sembolize eden yağmur altında iek açmış bir ağaç yer almaktadır. Arka kapakta yazarın hayatı ve üslubu hakkında kısa bir bilgi verilmiş ve eser içerisinde yer alan "Korsan" hikayesinin ikinci bölümünden alıntı yapılmıştır. Kitabın i n kısmında sırasıyla, yazarın, eserin ve çevirmenin adı bulunmaktadır. Arka sayfasında kitabın yayın bilgileri ve sonrasında içindekiler kısmı yer almaktadır. Erek metinde de kaynak metin gibi öncesinde eser hakkında herhangi bir bilgi verilmemiştir.

3.3. Çeviri süreci normları

Çeviri süreci normları, matris normları ve metinsel-dilsel normlar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Matris normları, çeviride cümle yapılarının farklılık gösterip göstermediğini, çevrilmiş olan metnin dağılımını, ekleme, çıkarma, atlama ya da dipnotlar yapılp yapılmadığını betimlemekte kullanılır. Metinsel-dilsel normlar, biçemsel, dilsel tercihler ve dilbilgisel kararlar dikkate alınarak incelenir. Çeviri süreci normları değeriendirildiğinde metinlerin sayfa sayıları, metin içinde bölümlerin olup olmadığı incelenir (Tahir Gürçağlar, 2019: 136).

Kaynak metin olarak Zekeriya Tamir'in 1994 yılında Riad el-Rayyes Books tarafından basılan kopyası ele alınmıştır. Eser, 115 sayfa olup 11 öyküden oluşmaktadır. Halim znurhan'ın çevirmiş olduğu erek metin ise 80 sayfa olup kaynak metindeki gibi 11 öyküden meydana gelmektedir. Çalışmada yer alan eserin Türkçeye başka çevirisi bulunmamaktadır.

Tablo 1: İncelenen Kitaptaki Hikye ve Sayfa Sayıları

	KM	EM
Sayfa sayısı	115	80
Hikye sayısı	11	11

4. Karşılaştırmalı metin özümlemesi

Zekeriya Tamir'in on bir öyküsünün yer aldığı öykü kitabının incelendiği çalışmada her öyküden örneklere yer verilmiştir. Toplamda on sekiz örneğın yer aldığı metin özümlemesi bölümünde rnekler Gideon Toury'nin öncül normları olan "kabul edilebilir" ve "yeterli" sınıflandırmasına göre değeriendirilmiştir.

4.1. Gece Sonu Karı

Zekeriya Tamir'in kaleme almış olduğu Kl İçinde Bahar adlı çalışmasının ilk yks Gece Sonu Karı'dır. Bu öyküde orta halli, eski tip toprak evde yaşayan bir ailenin hikayesine yer verilmektedir. Otoriter bir babanın çocukları üzerinde oluşturduğu baskıdan söz edilen öyküde, başkahraman Yusuf'un, baskıya dayanamayıp evden kaçan kız kardeşini öldürmesi gerektiği düşüncesi üzerine yaşadığı travma anlatılmaktadır. Hasta olan Yusuf'un, gece uyurken kardeşini öldürdüğünü düşünmesinden, toprak evde yaşamaları sebebiyle sürekli kendisini öldüreceğini hayal ettiği ylıandan ve bu sebeple evden taşınmaları gerektiği konusunda sürekli babasıyla tartışmalarından söz edilmektedir.

Örnek 1:

KM	وصرخ الأب بنزق: -أنا لا ألوم أحدا سواك. (s. 14)
EM	Baba öfkeyle bağırıldı: -Senden başkasına söyleyecek sözüm yok. (s. 8)

Kaynak metinde geçen “لا ألوم” sözcüğünün mazi hali “الأم” olup azarlamak, paylamak anlamlarına gelmektedir. Ancak çevirmen, erek okuyucuda aynı etkiyi uyandırmak için “senden başkasına söyleyecek sözüm yok” şeklinde uyarılama yaparak aktarmıştır. Çevirmenin bu aktarımının kabul edilebilir bir çeviri olduğu söylenebilir. Bu bağlamda çeviri erek odaklı bir çeviridir denilebilir.

Örnek 2:

KM	أنت التي أفسدت الأولاد. الإبن الشاب يأكل وينام.. والبننت تهرب.. والزوجة تثرثر مع الجارات. (s. 14)
EM	Çocukları sen şımarttın... Delikanlı çağındaki oğul yiyor içiyor, kız evden kaçıyor, karı komşularla çene çalıyor. (s. 8)

Yukarıda kaynak metinde yer alan “أفسد” sözcüğü erek dilde bozmak, zayıflatmak, yıkmak, kötülüğe sevk etmek gibi anlamlara gelmektedir. Çevirmen annenin çocukları kötüye sevk ettiğini ifade etmek için erek dilde çocukları bozacak derecede yüz verdin anlamına gelebilecek olan “şımarttın” sözcüğünü kullanmıştır. “الإبن الشاب” genç oğlan ifadesini “delikanlı çağındaki oğul” şeklinde aktararak yorumlamış ve eklemeler yapmıştır. “الزوجة تثرثر” karı dedikodu yapıyor ifadesinde de “karı çene çalıyor” şeklinde yorumlayarak erek dile aktarım sağlamıştır. Kabul edilebilir bir çeviri olduğu düşünülen çeviri metninde çevirmen erek odaklı bir anlatım oluşturmuştur.

Örnek 3:

KM	ألصق يوسف جبهته بزجاج النافذة المطلة على الطريق (s. 11) .
EM	Yusuf, yüzünü yola bakan pencere camına yapıştırdı. (s. 5)

Kaynak metinde yer alan “جبهة” kelimesi erek dilde alın, ön, cephe gibi anlamlara gelmektedir. Çevirmen kaynak dile daha uygun olduğunu düşünerek bu sözcüğü ‘yüzünü’ şeklinde aktarmıştır. Burada kabul edilebilir bir çeviri yaptığı düşünülen çevirmenin erek odaklı bir çeviri yöntemi izlediği söylenebilir. Bunun dışında cümlede çevirmenin birebir çeviri yaptığı kaynak odaklı bir çeviri yöntemini tercih ettiği gözlemlenmiştir.

4.2 Eski Kapı

Eserde yer alan ikinci öykü Eski Kapı’dır. Öyküde işgal altında bulunan bir şehre saldırmış askerlerden birinin yaşadığı olay anlatılmaktadır. Bir gece meyhaneden sarhoş bir şekilde ayrılan askerin şehir içinde yalnız dolaşması ve karşısına çıkan iki kişiyle yaşadığı olaya yer verilmektedir. Biri erkek biri peçeli bir kadın olan bu iki kişinin önünü keserek kadının yüzünü görmek isteyen askerin, kadının attığı çığlıkla toplanan dört kişi tarafından öldürülerek yakındaki nehre atılmasından söz edilmektedir.

rnek 1:

KM	وتلقفه صمت الشارع الذي كان آنذ خاويا. (s. 25)
EM	O an, boş bulunan caddenin sessizliğini onu yuttu. (s. 15)

Yukarıda kaynak metinde yer alan "تلقف" erek dilde yakalamak, kapmak, gasp etmek anlamlarına gelmektedir. Ancak evirmen askerin caddenin sessizliğinde kaybolduğunu, o sessizliğini onu yakaladığını erek dile "onu yuttu" şeklinde aktararak kabul edilebilir bir eviri yapmış ve erek odaklı bir aktarım sağlamıştır.

rnek 2:

KM	يشارف الليل على الانتصاف، تستسلم المدينة للسبات. (s. 25)
EM	Gece yarısı olduğunda şehir sessizliğe büründü... (s. 15)

Yukarıda kaynak metinde geçen "استسلم" sözcüğü erek dilde teslim olmak, yenilmek, boyun eğmek; "سبات" sözcüğü ise uyuşukluk, uyku, dinlenme vb. anlamlara gelmektedir. evirmenin bu sözcükleri erek metne aktarırken erek dilin ahengini bozmamak ve erek okuyucuya kaynak metni en anlaşılır şekilde aktarmak için kabul edilebilir bir eviri yöntemini uyguladığı düşünölmektedir. Bu bağlamda çevirmenin erek odaklı bir yol izlediği söylenebilir.

4.3. Suç

Eserin üçüncü öyküsünde, işlemediği bir cinayet suçundan dolayı karakola götürölen Süleyman el-Halebi'nin, ailesine yapılan işkenceler sonucu ailesinin de suçu Süleyman'ın işlediğine dair tanıklık etmesiyle Süleyman'ın korkunç bir şekilde parçalanarak idam edilmesi anlatılmaktadır. Öyküde yer alan polislerin bu konuda onu sorgulamadan işkenceyle Süleyman'ı idam etmeleri ve bunları yaparken soğukkanlı tavırları eleştirel bir şekilde verilmeye çalışılmıştır.

rnek 1:

KM	ولم يتحركا غير أن باب الغرفة فتح بعد لحظات، ودلف إلى الداخل ثلاثة أشخاص، ثيابهم معفرة بالتراب، ووجوههم صفر كان أصحابها عاشوا مئات السنين في قبور تمقت الشمس. (s. 32)
EM	Adamlar yerlerinden kıpırdamadılar; fakat bir süre sonra kapı açıldı ve sanki güneşin küstüğü mezarlarda yüzlerce yıl yaşamışçasına giysileri toza toprağa bulanmış, yüzleri sararmış üç kişi içeri girdi. (s. 20)

Kaynak metinde gizli olarak verilen özne konumundaki "adamlar" sözcüğünü çevirmen erek okuyucunun cümleyi anlayabilmesi için açığa çıkarmıştır. Kaynak metinde "باب الغرفة" odanın kapısı olarak geçen ifadeden oda sözcüğünü atarak "kapı açıldı" şeklinde bir eviri yapmıştır. "دلف إلى" sözcüğü erek dilde sızmak, yavaş yavaş gitmek, kısa adımlarla yürümek vb. anlamlara gelmektedir. Çevirmen doğrudan "girdi" şeklinde erek metne aktarmış ve kabul edilebilir bir aktarım sağlamıştır. Çevirmen kaynak metinde yer almayan "fakat" sözcüğünü erek metne aktararak ekleme stratejisinden

yararlanmıştı. Kabul edilebilir bir çeviri yönteminin uygulandığı bu çeviride erek odaklı bir yaklaşım izlendiği düşünülmektedir.

Örnek 2:

KM	وكانوا رجلا هرما وامرأة كهلة وفتاة في مقتبل العمر . (s. 32)
EM	Biri yaşlı bir adam, biri orta yaşlı bir kadın, diğeriyse ömrünün baharında bir kızdı. (s. 21)

Kaynak metinde geçen “في مقتبل العمر” ifadesi gençlik dönemini, ömrün ilk aşamalarını anlatmaktadır. Bunun erek dildeki tam karşılığı “ömrünün baharında” ifadesidir. Kaynak dil odaklı bir yaklaşımın izlendiği bu çevirinin yeterli bir çeviri olduğu söylenebilir.

4.4. Küçük Bir Güneş

Bu öyküde Ebu Fehd adında yoksul bir adamın sarhoş olduğu bir gece yaşadığı olaydan söz edilmektedir. Ebu Fehd yalnız ve sessiz bir şekilde yürürken karşısına sahipsiz bir oğlağın çıktığı ve Ebu Fehd'in bunu eve götürmek isteyip sonrasında başaramamasına yer verilmektedir. Eve gittiğinde ise karısından oğlağın cin olabileceğini ve cinin ona altın verebileceğini öğrenen Ebu Fehd, dayanamayıp tekrar dışarı çıkıp oğlağı aramaya başlamıştır. Ancak Ebu Fehd, oğlak yerine gece yarısı belasını arayan sarhoş birine denk gelir ve sarhoş tarafından orada bıçaklanarak öldürülür.

Örnek 1:

KM	وكان الليل أوشك أن ينتصف. وازداد أبو فهد غبطة ، وكان قد شرب ثلاثة أقداح من العرق وردد ثانية منتشيا: مسكين وحالي عدم. (s. 43)
EM	

Yukarıda kaynak metinde verilen “gece yarısı olmak üzereydi, rakısından üç yudum içen Ebu Fehd'in sevinci arttı ve kendinden geçerek tekrarladı; zavallıyım, yoksulum” cümleleri çevirmen tarafından çıkarılmıştır. Erek odaklı bir yaklaşımın izlendiği çevirinin kabul edilebilir bir çeviri olduğu söylenebilir.

Örnek 2:

KM	أنا مطرب. (s. 43)
EM	Ben şarkıcıyım be... (s. 29)

Çevirmen kaynak metinde geçen ifadeyi erek metne aktarırken erek okuyucunun olayı içselleştirip daha iyi anlayabilmesi için “be” ifadesini ekleyerek erek metni genişletmiştir. Kabul edilebilir bir çeviri olduğu düşünülen aktarımda çevirmen erek odaklı bir yaklaşım izlemiştir.

4.5. İlk Yön

Eserin beşinci öyküsü olan İlk Yön'de Me'mun adında altı yaşında bir çocuğun annesinin azarlamaları sonucu evden kaçmasına, ancak kaçtıktan kısa bir süre sonra dışarıda karşılaştığı olumsuz olayların onu etkilemesine ve eve tekrar dönmek istemesine yer verilmiştir.

rnek 1:

KM	أحنقه أن يلحظ نظرة خبيثة متشفية في عيني الجارة البدينة القاعدة قرب أمه على الأريكة. (s. 56)
EM	Annesinin yanındaki koltukta oturan şişman komşu kadının pis pis, hınc alırcasına bakan gözlerini görünce sinirlendi. (s. 38)

Kaynak metinde yer alan "خبيثة متشفية" ifadesinde geçen "خبيثة" نظرة sözcüğüyle birlikte kötü bakış anlamına gelmektedir. Çevirmen anlamı pekiştirmek için pis pis ikilemini kullanarak aktarım sağlamıştır. "متشفية" intikam almak, öcünü almak gibi anlamlara gelmektedir. Çevirmen bu ifadeyi "hınc alırcasına bakan" şeklinde yorumlayarak çevirmiştir. Kabul edilebilir bir eviri olan bu metinde erek odaklı bir yöntem izlendiği söylenebilir.

rnek 2:

KM	ثم مد يده بسرعة. (s. 56)
EM	...sonra elini uzattı. (s. 38)

Yukarıda kaynak metinde geçen, erek dilde hızla, süratle, ivedilikle anlamlarına gelen "بسرعة" sözcüğüne, çevirmen erek dile aktarım yaparken çıkarma stratejisinden yararlanarak yer vermemiştir. Kabul edilebilir bir eviri yaptığı düşünülen çevirmenin erek odaklı bir yol izlediği söylenebilir.

4.6. Duman Gidecek

Öyküde bir önceki gece karısıyla tartışmış fakir ve yoksul olan Ahmet'in kısa hikayesinden söz edilmektedir. Zengin bir aileden gelen karısına istediği hayatı yaşatamayan Ahmet'in bu durumu içşelleştirmesi ve karısıyla gece yarısı yaşadığı kısa konuşmaya yer verilmiştir.

rnek 1:

KM	كان أحمد بلا سجانر، كتلة لحم مسترخية على وجه سرير. (s. 65)
EM	Ahmet, sigarasız olarak yatağın üzerine uzanmış bir et kütesinden ibaretti. (s. 43)

Kaynak metinde yer alan "مسترخية" sözcüğü erek dilde sarkmak, rehavet çökmek, gevşemek vb. anlamlara gelmektedir. Çevirmen "yatağın üzerine uzanmış" şeklinde erek metne aktarım yaparak kabul edilebilir bir eviri yapmıştır. Sonrasında gelen "على وجه سرير" ifadesinde yer alan "وجه" sözcüğü erek dilde yüzey, yön, ön taraf vb. anlamlara gelmektedir. Çevirmen doğrudan yatağın üzerine şeklinde çevirerek erek odaklı bir yaklaşım izlemiştir.

4.7. Nehir

Ömer Sadi bir nehir kenarında nehir suyuna ve etrafa dalmış şekilde bir şeyler düşünmektedir. Öyküde aniden dört polisin gelip ismini sorduktan sonra kendisini karanlık hapis şeklinde bir yere atmasına ve Ömer Sadi'nin orada halüsinasyonlar görerek yaşadığı olaylara yer verilmektedir.

Örnek 1:

KM	فانكمش عمر السعدي مذعورا. (s.72)
EM	Ömer korkuyla sindi. (s.49)

Yukarıda kaynak metinde geçen “انكمش” fiili erek dilde büzülme, çekmek, içine kapanmak, kasılmak vb. anlamlara gelmektedir. Çevirmen “korkuyla sindi” şeklinde çeviri yaparak kabul edilebilir bir çeviri yapmış ve erek odaklı bir yaklaşım izlemiştir.

4.8. Kül İçinde Bahar

Öyküde eski zamanlarda var olan bir şehirden ve bu şehrin insanlarından söz edilmektedir. Şehirde yalnızlıktan bunalmış bir adamı konu edinen öyküde, adamın bu yalnızlıktan kurtulmak için satın aldığı bir cariye ve ardından şehirde çıkan savaşa ve şehrin yanıp kül olmasına yer verilmektedir.

Örnek 1:

KM	ويتممون في ختام الطعام: -الحمد لله رب العالمين. (s. 82)
EM	...yemek bittiği zaman fıslıyla “elhamdülillah” derlerdi. (s. 56)

Kaynak metinde bahsi geçen “يتممون” sözcüğü erek dilde kekelemek, çabuk çabuk söylemek, mırıldanmak vb. anlamlara gelmektedir. Çevirmen burada “fıslıyla ‘elhamdülillah’ derlerdi” şeklinde çeviri yaparak kaynak metinden kopmamıştır. Bu bağlamda çevirmenin kaynak odaklı bir yol izlediği ve yeterli bir çeviri yaptığı düşünülmektedir.

4.9. Korsan

Korsan öyküsünü yazar *Korsandım, Palyaço ve Kötü Adamın Düşüşü* olmak üzere üç bölümde anlatmıştır. Aslında ne bir gemisi ne de adamları olan korsan kişisi yoksul bir adamdır. İlk bölümde korsan olarak başına gelen şeyler ve iç dünyası anlatılmaktadır. İkinci bölümde bir sarayda palyaço olduğundan bahsedilmekte, son bölümde ise bir katil olduğundan ve sonunda sokak ortasında öldürülmesinden söz edilmektedir.

Örnek 1:

KM	رحل القطار. (s. 92)
EM	Tren kaçtı. (s. 63)

Yukarıda kaynak metinde geçen “رحل” sözcüğü ayrılmak, gitmek anlamlarına gelmektedir. Çevirmen burada fırsatları kaçırmak, bir işi gerçekleştirme olanağını yitirme anlamına gelen “tren kaçtı” deyimini kullanarak kabul edilebilir bir çeviri yapmış, erek odaklı bir yaklaşım izlemiştir.

4.10. Cengiz Han

Cengiz Han'ın hayatının kısa bir kesitine yer verilen öyküde, Cengiz Han'ın çocukluğuna, hükümdar oluşuna, surları olmayan bir şehri askerleriyle birlikte nasıl yıktıklarına ve bunlara rağmen Cengiz Han'ın bazen sakin bir hayata özlem duyduğuna yer verilmiştir.

Örnek 1:

KM	..وكانتا صغيرتين شديدتي البياض. (s. 107)
EM	Elleri bembeyaz ve küücüktü. (s. 75)

Kaynak metinde geçen "شديدتي البياض" sözcüğü ellerinin çok fazla beyaz olduğunu ifade etmek için söylenmiştir. Erek dilde sıfatlarda pekiştirme amacıyla sözcüğün ilk sesli harfinden sonra 'm,p,r,s' harflerinden biri getirilir ve sözcük tekrardan yazılır. Çevirmen erek dile "bembeyaz" şeklinde aktarım sağlamıştır. Yapmış olduğu bu çevirinin kabul edilebilir bir eviri olduğu düşünölmektedir.

4.11. Serçeler

Neda adında yürüyemeyen küçük bir kızdan söz edilmektedir. Öyküde bir gün sakat olmasından dolayı ağlayan Neda'nın yanına melek görünümlü birinin gelip ayaklarını iyileştirmesine ve aralarında geçen diyaloga yer verilmiştir.

Örnek 1:

KM	فلم تفه ندى بكلمة إنما ازداد بكأؤها.
EM	Neda hiç konuşmadı; ama hıçkırıkları arttı.

Yukarıda kaynak metinde yer alan erek dilde ağlama, göz yaşı dökme anlamlarına gelen "بكأؤه" sözcüğünü çevirmen erek dile "ازداد" fiiliyle birlikte "hıçkırıkları arttı" şeklinde aktarmıştır. evirmenin bu şekildeki serbest çevirisinin kabul edilebilir bir eviri olduğu söylenebilir.

Örnek 2:

KM	..بينما كانت قدماها مطروحتين أمامها كجثتين هامدتين .. (s. 113)
EM	...önüne uzattığı ayakları iki ceset gibiyken... (s. 78)

Kaynak metinde verilen ifadenin erek metne birebir aktarıldığı gözlemlenmektedir. evirmenin burada kaynak odaklı bir yol izlediği ve yeterli bir eviri yaptığı düşünölmektedir.

Sonuç

Çeviri, farklı dil ve kültürler arasında iletişim sağlayan, milletler arasında yabancılaşmayı ortadan kaldıran bir araçtır. Bu bağlamda eviri, farklı dil ve kültürlere sahip toplumların kaynaşmasını sağlamıştır denilebilir. eviriler esnasında bazen çevrilen kaynak metnin dil ve kültürü ağır basarken bazen hedef dilin dil ve kültürü ağır basmaktadır. evirmenin yapmış olduğu tercih sonucunda belirlenen bu durum, çevirinin bir bilim dalı olma aşamasının ilk yıllarında kaynak odaklı iken sonraki süreçte erek odaklı olarak değişim göstermiştir.

1980'li yıllardan sonra ortaya çıkan Betimleyici eviri Araştırmaları, ilk olarak Itamar Even-Zohar tarafından geliştirilmiş daha sonra Gideon Toury tarafından genişletilmiştir. Betimleyici eviribilimin öncülerinden kabul edilen Toury, çeviriyi normlar başlığı altında sınıflandırmıştır. Gideon Toury'nin geliştirmiş olduğu eviri normları, kaynak ve erek metnin eşdeğerliğini belirlemede önem arz etmektedir. Bu bağlamda çalışmada Zekeriya Tamir'in "Kül İçinde Bahar" adlı eserinde yer alan on bir öykü detaylı bir şekilde incelenmiş ve Toury'nin normlarına göre değerlendirilmiştir.

Normlarını öncül normlar, süreç öncesi çeviri normları ve süreç normları olarak üç gruba ayıran Toury'nin sınıflandırması, çalışmaların kaynak ya da erek odaklı olup olmadıklarını netleştirme konusunda yardımcı olmaktadır. Toury'e göre bir çalışma ne tamamen yeterli ne de tamamen kabul edilebilirdir. Bu çalışmanın öncül normlarında eserin kabul edilebilir ve yeterliği üzerine kaynak ve erek metinden örnekler alınarak incelemeler yapılmıştır. Çevirinin hem kabul edilebilir hem de yeterli olduğu gözlemlenmiş ancak ağırlıklı olarak erek odaklı bir yaklaşımla aktarım sağlandığı tespit edilmiştir.

Çevirmenin kaynak metni erek metne aktarırken ekleme, çıkarma, uyarılma, yorumlama gibi çeviri stratejilerini kullanarak erek odaklı bir çeviri yöntemi izlediği gözlemlenmiştir. Kaynak metni erek metne aktarırken bazı yerlerinde birebir çeviri yapmayı tercih eden çevirmen bazı yerlerinde serbest çeviri yöntemini kullanmıştır.

Edebi çeviride kaynak metnin okuyucuda bıraktığı etkinin hedef dil okuyucusunda bırakması esas olarak kabul edilmektedir. Çevirmenin öykü çevirisindeki bu tercihleri, kaynak dilde yazılmış olan öykülerin hedef dil okuyucusunda da aynı etkiyi bırakmak istemesi amacından kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda, yapılan çevirinin hedef dil okuyucusu üzerinde genel olarak kaynak okuyucu ile aynı etkiyi uyandırdığı söylenebilir.

Kaynakça

- Bengi-Öner, I. (1995), "Çeviribilimde Bireysel Kuramdan Geniş Ölçekli Bir Bakış Açısına Doğru, Çeviri ve Çeviri Kuramı Üzerine Söylemler", yay. haz. Mehmet Rifat, İstanbul, Düzlem Yayınları, 9-12; akt. Yalçın, Perihan (2015), *Çeviri Stratejileri Kuram ve Uygulama*.
- Bostancı, A. (2007), *Çağdaş Arap edebiyatçısı Zekeriya Tâmir edebî kişiliği ve hikâyeciliği*, Nun Yayıncılık, İstanbul.
- Can, A. H. (2006), *Zekeriya Tâmir ve İbâdullah adlı eserinin teknik ve tematik incelenmesi*, Erzurum, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi); akt. Fettahoğlu, Y. (2016), "Suriyeli Yazar Zekeriya Tâmir'in "Onuncu Günde Kaplanlar" adlı hikâyesi ve tahlili", *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C:5, S: 10, s. 63-74.
- Çimen Karayürek, E.; Kurt, M. (2021). "Analyse de Çılgın Gibi dans le contexte de l'autotraduction". *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (23), 739-752. DOI: 10.29000/rumelide.949688.
- Erkalan Çakır, N. (2022). "Karikatür Çevirilerinde Mizahi Üslubun Aktarımı", içinde *Edebiyatın Sanatlararası İlişkileri* (Ed.) Ömer Solak, 511-529, Çanakkale: Paradigma Akademi.
- Fettahoğlu, Y. (2016), "Suriyeli Yazar Zekeriya Tâmir'in "Onuncu Günde Kaplanlar" Adlı Hikâyesi ve Tahlili", *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C:5, S: 10, s. 63-74.
- Tahir Gürçağlar, Ş. (2015), *Kapılar; çeviri tarihine yaklaşımlar*, Scala Yayıncılık, İstanbul.
- Tahir Gürçağlar, Ş. (2019), *Çevirinin ABC'si*, Say Yayınları, İstanbul.
- Holmes, J.S. (1988), "The Name & Nature of Translation Studies, Translated! Papers on Literary Translation Studies", Amsterdam: Rodopi; akt. Yazıcı, M. 2005, "Çeviribilimin Temel Kavramı ve Kuramları", *Multilingual Yabancı Dil Yayınları*, İstanbul.
- es-Samâdî, İ. O. *Zekeriya Tâmir ve'l-Kıssatu'l-Kasîra*; akt. İzci, Abdül Hakim (2016), *Zekeriya Tâmir hayatı eserleri ve Sahîlu'l-Cevadi'lebyad adlı kitabının tahlili*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Sivas.
- İzci, A. H. (2016), "Zekeriya Tâmir hayatı eserleri ve Sahîlu'l-Cevadi'lebyad adlı kitabının tahlili", Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

- Kalkan, . M.; Şaşmaz, A. Y. (2021). "eviride Modernleşme Girişimleri: Osmanlı Babıali ve in Jiangnan Arsenal Tercüme Bürosu Örneği." *Turkish Studies –Language*. 16(4): 2347-2361. Erişim adresi: <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.52487> (11.04.2023).
- Kilci, K. (2018), "Suriye'de Çocuk Edebiyatı", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Kula, M. (2011), "Modern Suriye Hikâyesine Genel Bir Bakış", *Doğu Araştırmaları: Doğu Dil, Edebiyat, Tarih, Sanat ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, S: 7, s. 17-48.
- Maden Kalkan, . (2021). "in Dili ve Yazılı eviri Tarihine Genel Bir Bakış." *Uluslararası Dil Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi*. 4(2): 220-233. Erişim adresi: <https://doi.org/10.37999/udekad.933009> (11.04.2023).
- Rakova, Z. (2016), "eviri Kuramları", *evirmenin Yayını*, ev. Yusuf Polat, Ankara.
- Toury, G. (2000). The nature and role of norms in translation. L. Venuti (Ed.), The Translation Studies Reader içinde (s. 198-220). London and New York: Routledge; akt. Kurt, G. (2019), *Necip Mahfuz romanlarının Arapçadan Türkçeye evrilerinin Erek Odaklı eviri Kuramı ve eviri stratejileri açısından incelenmesi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Toury, G. (1995), "Descriptive Translation Studies and Beyond", Amsterdam, Philadelphia, John Benjamins.
- Türkoğlu, E. (1996), *eviribilim ve yabancı dil öğretiminde araç eviri uygulamaları*, Anadolu Üniversitesi Tez Arşivi.
- Yalçın, P. (2015), "eviri Stratejileri Kuram ve Uygulama", Grafiker Yayınları, 1. Baskı, Ankara.
- Yalçın, P. & ay; A. R. (2014), "Değirmenimden Mektuplar Adlı Eserin Türkçe evirileri Üzerine Bir İnceleme", *International Journal of Language Academy*, ISSN: 2342-0251, Volume 2/4 Winter, s. 266-285.
- Yazıcı, M. (2005), "eviribilimin temel kavramı ve kuramları", Multilingual Yabancı Dil Yayınları, İstanbul.
- Yücel, F. (2016), *evirinin tarihi*, eviribilim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.
- Zamzam, A. (2013), Zekeriya Tamir'in hayatı, sanatı ve eserleri, Yüksek Lisans Tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Kilis.